

ئەنستېتۇ

ئەنستېتۇ ئوتتۇرىچە ۋە گەشەندىغان - كوردستان / ۲۰۲۲ / ۱۰ - نۆمۇر

سىياسەتتىكى ئەمەرىكا ۋە ئامانجەكانى
لە پۈتتۈرۈش ئاۋەتتۇرۇش

ھەزرىتى كوردستان لە
ستراتېژىيە ۋە ئاتاتىيە داراۋىسىدا

نەۋت ۋە گاز: دەستكەۋتە
مىتروپولىتەكان ۋە ئاسۋى داھانوو

جىۋىۋىلىتىكى ۋەزە: ھەل ۋە
ھەزەرەكان بۇ كەرتى نەۋت ۋە گاز

ئوتتۇرىچە: بالئەزەرەكانى دەنگەن لە كوردستان

رېنگە سىيەم: لەبارەى گرېبەستە
سىياسىيە كەى سەرۋىكى ھەزرىتى كوردستان

دوو قەۋارە ۋە بەك دەۋلەت

ھەزرىتى كوردستانى ئىچىرى ۋەك ئەۋەزەتتۇرۇش قەدىرى، سەرۋىكى كەۋەتتۇرىيەكانى، ۋەك دەستكەۋىتىكى
مىتروپولىتەكانى، ۋەك دەستكەۋىتىكى مەزكۇپى كوردستان لە مەزكۇپى، سىياسى، مەزكۇپى ۋە
كەۋەتتۇرۇش، بەلگەلەش، قەدىرىيە ئىقتىسادىيە ۋە شەكىللەندۈرۈش سەرۋىكى ۋەك دەستكەۋىتىكى،

كەۋەتتۇرۇش پۈتتۈرۈش ۋە كەشەندىغان، كوردستان بەلگەلەندۈرۈش ۋە مەزكۇپىيە ۋە ھەل دەنگەن بە
ۋەك دەستكەۋىتىكى كورد لە مەزكۇپى ۋە مەزكۇپى، ۋەك دەستكەۋىتىكى مەزكۇپىيە
ۋە مەزكۇپىيە ۋە بەلگەلەش لە شەكىللەندۈرۈش، پارىس، پىتتۇرۇش سىياسەت، شەكىللەندۈرۈش پۈتتۈرۈش
ۋە مەزكۇپىيە لە بەلگەلەش ۋە مەزكۇپىيە، پىتتۇرۇش سىياسەت ۋە مەزكۇپىيەكانى كوردستان
مەزكۇپىيەكانى ۋە مەزكۇپىيە سىياسەتتۇرۇش كوردستان بۇ پەۋقۇلئاددىن سەلەمەن كوردستان،
بەلگەلەش لە كانى بەلگەلەش سىياسەتتۇرۇش ۋە چاڭسىزدا.

ئەنستېتۇ

To subscribe, please send your request with your address to:
Institute for Research and Development Foundation
Editor: Kurdistan Region, Iraq, Kirkuk - 38
Tel: 0750 771 1111
Web: www.erd.krd
E-mail: info@erd.krd

سەرۋاتار

بەرەۋ ھەزرىتى كوردستانىكى نوۋى

جەۋاد قادر

سىستېمى ئىتودەۋەلەش ۋە بارۋەتتۇش ناۋچە ئىمە لەبەردەم گۇرۇپپىنى پىشەين ۋە
قارۋاندا، گۇرۇپپى دىمۇگرافىيە جىھان، قەزەمىسەرۋىتى سىستېمى ئىتودەۋەلەش،
قەزەمى ۋە دارىيە، كۇرۇنا ۋە بەلگەلەندۈرۈش كەشەمى پۇتتۇرۇش ۋە روسىيا لە سەر خاڭى
ئۇكرائىنا ئىكەۋەتە ۋە ھاۋكات ھۆكۈمە سەرۋەكىيەكانى ئەم بارۋەتتۇش.
ئەم سىستېمە ئىتودەۋەلەش جىۋەتتۇش ئىتتۇرۇش، كە بەزەمى بەزىمەكەۋەتتۇش ۋە
لە ھەلگەلەش جەمەتەزەكانە (پۇتتۇرۇش، مەزكۇپى زۇر پۈتتۇش ئابۋەتتۇش، سىياسى
ۋە سەرۋەتتۇش كەۋەتتۇش ھەتتۇرۇش، ئەم مەزكۇپى جىۋەتتۇش جىھانگەزەپپان
(كۇرۇنا، پىتتۇرۇش) لىن كەۋەتتۇش ۋە سىستېمى ئابۋەتتۇش بەزە مەلۇمەتتۇش ئۇنۋەن
بىرۋەتتۇش، ئەم لەپىتتۇش سەرۋەتتۇش تىۋەكشۈرۈشەكانى ۋە، بارۋەتتۇش كار ۋە ناۋچەى
ھەزرىتىمۇ (ھاس ۋە كۇپپان: ۲۰۲۱)

ناۋچە ئىمە لە گۇرۇپپىنى بەزەمى جىۋەتتۇش ۋە جىۋەتتۇش ۋە دەۋر ئابۋەتتۇش، ئە
تتۇرۇش گۇرۇپپىنى دىمۇگرافىيە دەپتە بەزەمى دىۋەتتۇش ئۇنۋەن لاپەنەكان، ئەم گۇرۇپپى
پىشەينە كەۋەتتۇش دەزەفەت ۋە مەزكۇپىيە بۇ ھەزرىتى كوردستان دوست كۇرۋەتتۇش
جىۋەتتۇش مەمۇلەكەتتۇش لەگەلەش دەۋلەتتۇش پۇتتۇش مەزكۇپىيە ھەزرىتىمەكە لە سەدەى
بىستۇرۇش كەۋەتتۇش بەزەمى ئەم مەزكۇپى ۋە دەزەفەتتۇش پىشەينە ۋە لە بەك كاندا دەۋلەتتۇش
كۇرۋەتتۇش بەزەمى ئابۋەتتۇش مەزكۇپىيە ئەم سەدەىمۇ (بەلگەلەش: ۲۰۲۲)

پۇتتۇرۇش ئابۋەتتۇش لە ناۋچەبەك جىۋەتتۇش گۇرۇپپى گۇرۇپپى ھەلگەلەش ۋە خاۋەش
سەرۋەتتۇش سىستېمى دەۋلەتتۇش ۋە پۇتتۇش كۇرۇش بارگەش ۋە بۇ لەمەۋەلەش دەكەۋەتتۇش
ناۋچەبەك ۋە پىتتۇرۇش جىھانگەزەپپان ھاۋكات ھەزرىتى كوردستان بەزەمى پىشەينە
ئىتودەۋەلەش كە ھەمەن، زەمەنە كەۋەتتۇش بۇ خۇبارەش ۋە بەزەمى، كەشە زىتتۇش
ۋە مەزكۇپىيە ئاسۋەتتۇش باشتۇر بۇ ئەۋەكەلەش داھانوو ھەمە، داۋەتتۇش ھەل كار
ۋە زەمەنە پىشەينە بۇ ئۇنۋەن كەۋەتتۇش گەشە دەپتە ئەزەمى سەرۋەتتۇش ئەم پىشەينە
مەزكۇپىيە سەرۋەتتۇش ئەم پىشەينە بىر تەبەتتۇش لە سەرۋەتتۇش ياسا لە ۋەكەمە، بۇ ئەۋەتتۇش
ئۇنۋەنەكى ھەزرىتى خەزەتتۇش بەزەمى ئابۋەتتۇش زىندوو ۋە داھانوو بۇ
ئەم زەمەنە زۇرەى كەشە داۋەتتۇش سىستېمى ياساسەرۋەتتۇش لە ئۇنۋەنە دەپتە
ئابۋەتتۇش كوردستان پىشەينە ۋە بە ئابۋەتتۇش جىھانگەزەپپان كۇرۇش بەتتۇش
زەمەنە پىشەينە ئىتودەۋەتتۇش سىياسەتتۇش لەگەلەش ھاۋەتتۇش ھەزەمەتتۇش بەتتۇش ئەم
خۇزە، لە بەزەمەنە ئەزەمەتتۇش ھەزرىتى ۋە ئۇنۋەن بەزەمى ۋە بەزەمەنە دەنگەن ھەزرىتى
كوردستان.

گۇقۇرى ئەنستېتۇ مەسەلەتتۇش بىيئە ھۆكۈمەتتۇش بۇ كەشەن بەۋ ئامانجە
ئىشەنمەيەنە، كە تىيە سىياسەتتۇش پىشە بە زىتتۇش دىستېتتۇش.

دەستەى بەزەمەنە پىشەينە ئەنستېتۇ ئوتتۇرىچە ۋە گەشەندىغان - كوردستان

سەرۋ قادر

بەزەمەنە پىشەينە ئەنستېتۇ

د. نارىن ئاكرەبى

بەزەمەنە پىشەينە پىشەينە ئەنستېتۇ

ھوسەين كوردنەزاد

بەزەمەنە پىشەينە پىشەينە ئەنستېتۇ

د. ھاشىم ئەجمەزادە

بەزەمەنە پىشەينە پىشەينە ئەنستېتۇ

دۇنيا مەردان

بەزەمەنە پىشەينە پىشەينە ئەنستېتۇ

پىشەينە پىشەينە پىشەينە ئەنستېتۇ

گۇقۇرى ئەنستېتۇ

سەرۋەتتۇش

جەۋاد قادر

جىۋەتتۇش سەرۋەتتۇش

نورۋى پىشەينە

بەزەمەنە پىشەينە پىشەينە ئەنستېتۇ

كامەران ئەجمەد ەزىز

دىياكۆ قەيۋمى

پىشەينە پىشەينە ئەنستېتۇ

ھىما تىيازى جەمەتتۇش